På grundlag af disse præmisser

kender

DOMSTOLEN (første afdeling)

vedrørende det spørgsmål, der ved dom af 26. januar 1982 er forelagt den af Tribunal administratif de Paris, for ret:

Gennemgangen af de forelagte spørgsmål har intet frembragt, som kan rejse tvivl om gyldigheden af artikel 18, stk. 2, i Kommissionens forordning nr. 1259/72 af 16. juni 1972 eller af artikel 18, stk. 2, og artikel 19 i Kommissionens forordning nr. 232/75 af 30. januar 1975.

O'Keeffe Bosco Koopmans

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 23. februar 1983.

P. Heim
Justitssekretær

A. O'Keeffe
Formand for første afdeling

FORSLAG TIL AFGØRELSE FRA GENERALADVOKAT G. REISCHL FREMSAT DEN 11. NOVEMBER 1982 [1]

Høje Domstol.

I artikel 6 i forordning nr. 804/68 om den fælles markedsordning for mælk og mejeriprodukter (EFT 1968 I, s. 169) bestemmes, at der kan træffes særlige foranstaltninger for smør fra offentlige lagre, der i løbet af et mejeriår ikke kan afsættes på normale betingelser. I medfør af artikel 7a i forordning nr. 985/68 (EFT 1968 I, s. 247), som er indføjet ifølge forordning nr. 750/69 (EFT 1969 I, s. 192), skal sådanne foranstaltninger træffes i overensstemmelse med den i forordning nr. 804/68, artikel 30, fastsatte fremgangsmåde i én såkaldt forvaltningskomité.

1 — Oversat fra tysk.

I medfør af disse bestemmelser udstedtes den 16. juni 1972 forordning nr. 1259/72 om afsætning af smør til nedsatte priser til visse forarbejdningsvirksomheder inden for Fællesskabet (EFT 1972 II, s. 539), som senere gentagne gange er ændret. I artikel 6 bestemtes, at en deltager i en licitation — smør solgtes til interventionspriser ved licitation — skriftligt forpligtede sig til at lade den erhvervede smørmængde forarbejde til smørfedt og tilsætte bestemte stoffer samt udelukkende at lade produkterne forarbejde til nærmere angivne produkter. Oprindeligt gjaldt der en frist på 120 dage for forarbejdning inden for Fællesskabet (ifølge forordning nr. 2815/72 — JO L 297 af 30. 12. 1972, s. 3: fire måneder) fra dagen for overtagelsen af smørret; denne frist blev ved forordning nr. 677/73 (EFT L 65 af 10. 3. 1973, s. 16) udvidet til seks måneder. Det bestemtes i artikel 18 i forordning nr. 1259/72, at den sikkerhed, der skal stilles af køberen — den svarede til forskellen mellem markedsprisen for smør og den mindste-salgspris, der fastsattes af Kommissionen under hensyntagen til priserne for konkurrerende fedtstoffer, og som først alene skulle udredes — bortset fra tilfælde af force majeure først kunne frigives, når køberen kunne fremlægge dokumentation for, at de i artikel 6 nævnte betingelser var opfyldt.

Forordning nr. 1259/72 blev med virkning fra 1. februar 1975 afløst af forordning nr. 232/75 om salg til nedsat pris af smør beregnet til fremstilling af konditorvarer og konsumis (EFT L 24 af 31. 1. 1975, s. 45). Artikel 6 svarede — for så vidt det har interesse for den foreliggende sag — i store træk til artikel 6 i forordning nr. 1259/72. Dette gjaldt ligeledes for reglen om frigivelse af sikkerheden i artikel 18, stk. 2, der yderligere indeholdt detaljerede betingelser for den pågældende bevisførelse. Yderligere bestemte artikel 19, stk. 2, som der henvistes til i artikel 18, stk. 2, følgende:

»I andre tilfælde, som ikke kan betragtes som force majeure, og hvor

— den forarbejdningsfrist, som er omtalt i artikel 6, stk. 1, litra d), eller den forarbejdningsfrist, som er omtalt i artikel 6, stk. 2, første afsnit, kun er overskredet med i alt 30 dage

og

— denne overskridelse ikke skyldes grov forsømmelse fra den pågældendes side,

udgør den forarbejdningssikkerhed, der er endeligt fortabt, såfremt den pågældende fremsender motiveret ansøgning herom, kun 2 RE pr. ton og pr. dag, med hvilken fristen er overskredet.

En sådan ansøgning kan kun accepteres, såfremt den er indsendt til interventionsorganet inden for en frist af 30 dage regnet fra datoen for udløbet af den omhandlede frist.«

Artikel 18, stk. 2, blev ophævet ved forordning nr. 1687/75 om fælles gennemførelsesbestemmelser for kontrol med anvendelse af og/eller bestemmelse for produkter fra intervention (EFT L 190 af 14. 7. 1976, s. 1). Forordningens artikel 2 bestemmer, at produkterne skal være under toldkontrol eller tilsvarende administrativ kontrol fra tidspunktet for

udtagning fra interventionslager og indtil den fastsatte anvendelse og/eller bestemmelse er kontrolleret. Artikel 3 bestemmer, at produkter anses for at have opfyldt den fastsatte anvendelse og/eller bestemmelse, når det er konstateret, at produkter, der skal forarbejdes og/eller indarbejdes i andre produkter, er forarbejdet, og de fastsatte tidsfrister er overholdt. Ifølge artikel 12 skal der som bevis for, at den i artikel 2 omhandlede kontrol har fundet sted, fremlægges bestemte dokumenter, og ifølge artikel 13, stk. 4, frigives sikkerheden, der skal stilles før udleveringen fra interventionslagret, når de i artikel 12 nævnte beviser fremlægges.

Da det ikke er klart, hvilket tidspunkt der er afgørende for hovedsagen — dels er der tale om licitationer i perioden september 1973 — september 1977, dels er der tale om salg af smør gennem sagsøgeren i hovedsagen til en fransk køber i tiden mellem marts og juni 1980 — skal det endelig også nævnes, at forordning nr. 262/79 om salg til nedsat pris af smør beregnet til fremstilling af konditorvarer, konsumis og andre levnedsmiddelprodukter (EFT L 41 af 16. 2. 1979, s. 1) gælder med virkning fra 5. marts 1979. I artikel 8 fastsættes — alt efter forarbejdningen — en frist på tre måneder, henholdsvis otte måneder, regnet fra den sidste dag for indgivelse af bud. Ifølge artikel 22 fortabes forarbejdningssikkerheden, hvis de i forordning nr. 1687/76 omhandlede beviser ikke er fremlagt inden for en bestemt frist, og hvis alle de i artikel 5 fastsatte detaljerede betingelser for forarbejdningen ikke er opfyldt. Herudover bestemmer artikel 23, stk. 2:

»I andre tilfælde, som ikke kan betragtes som force majeure, og hvor

— de forarbejdningsfrister, som er fastsat i artikel 8, eller den forarbejdningsfrist, som er fastsat i artikel 10, stk. 2, litra a), kun er overskredet med i alt 60 dage,

og

— denne overskridelse ikke skyldes grov forsømmelse fra den pågældendes side,

udgør den forarbejdningssikkerhed, der fortabes, såfremt den pågældende fremsender motiveret ansøgning herom, kun 3 RE pr. ton og pr. dag, med hvilken fristen er overskredet.

Er sådan ansøgning kan kun accepteres, såfremt den er indsendt til interventionsorganet inden for en frist af 60 dage regnet fra datoen for udløbet af den omhandlede frist.«

I perioden 1973-1980 erhvervede sagsøgeren i hovedsagen efter deltagelse i licitationer et antal smørpartier fra franske interventionslagre til nedsatte priser bestemt for forarbejdning og stillede den krævede sikkerhed. En del af det således erhvervede og tilsyneladende af sagsøgeren selv denaturerede smør blev videresolgt til en italiensk køber og en del til franske aftagere. Sikkerheden fortabtes, dels fordi forarbejdningen fandt sted *efter udløbet* af den i fællesskabsreglerne fastsatte frist, dels fordi forarbejdningen fandt sted *på et ubestemt tidspunkt*, og endelig fordi smørret ikke blev forarbejdet, fordi det efter forsendelsen

gennem sagsøgeren var bortkommet. Dette blev fastholdt i en skrivelse fra det franske interventionsorgan FORMA af 21. januar 1981, hvori sagsøgerens ansøgning om frigivelse af sikkerheden blev afvist.

Sagsøgeren indbragte denne afgørelse for Tribunal administratif de Paris. Firmaet anførte for det første, at sikkerheden i alle tilfælde bør frigives, for så vidt de italienske myndigheder ikke havde kunne opgive datoen for forarbejdningen, og for så vidt det erhvervede smør bortkom, efter at det var videresendt gennem sagsøgeren. Der må nemlig her foreligge et tilfælde af force majeure. For det andet må det, når henses til formålet med sikkerhedsstillelsen — garanti for forarbejdningen — og da overholdelsen af forarbejdningsfristen ikke er en *afgørende* faktor, anses for uforeneligt med proportionalitetsprincippet, at der anvendes samme sanktion i tilfælde, hvor fristen overskrides, som i tilfælde, hvor smørret ikke forarbejdes; de relevante fællesskabsregler må anses for ugyldige, for så vidt de foreskriver, at sikkerhedsstillelsen ligeledes fortabes ved forarbejdning efter udløbet af den gældende frist.

For så vidt angår det første punkt fandt Tribunal administratif ikke, at der forelå force majeure, for så vidt det var uvist, hvornår forarbejdningen fandt sted, og for så vidt det forarbejdede smør var gået tabt. Med hensyn til tabet af hele sikkerhedsstillelsen ved faktisk om end også for sent foretaget forarbejdning af smørret, fandt Tribunal administratif det ud fra synspunktet om tilsidesættelse af proportionalitetsprincippet berettiget af forelægge Domstolen et spørgsmål om gyldigheden af de relevante fællesskabsregler, som efter rettens opfattelse endnu ikke er behandlet i dommen i de forenede sager 99 og 100/76 [1], som det sagsøgte franske interventionsorgan påberåbte sig. Retten har derfor ved dom af 26. januar 1982 udsat sagen og anmodet Domstolen om at afgøre det spørgsmål, om artikel 18, stk. 2, i forordning nr. 1259/72, artikel 18, stk. 2, og artikel 19 i forordning nr. 232/75 samt artikel 13, stk. 4, i forordning nr. 1687/76 er gyldige, og om de er i overensstemmelse med proportionalitetsprincippet.

Jeg skal i det følgende tage stilling til dette spørgsmål.

1. For så vidt der i spørgsmålet henvises til artikel 13, stk. 4, i forordning nr. 1687/76, har Kommissionen gjort gældende, at denne bestemmelse ikke direkte vedrører sagens genstand — nemlig princippet om ikke at frigive sikkerheden i tilfælde af, at forarbejdningsfristen overskrides — hvilket kan forstås således, at det er uberettiget, at denne bestemmelses gyldighed ønsker prøvet.

Såfremt Kommissionen virkelig skulle mene det, kan jeg vanskeligt give den medhold.

Som allerede nævnt ophævede artikel 15, nr. 17, i forordning nr. 1687/76 bl.a. artikel 18, stk. 2, i forordning nr. 232/75. Derimod blev artikel 19, stk. 2, i forordning nr. 232/75 ikke ændret, det vil sige den bestemmelse, hvorefter forarbejdningssikkerheden kun delvis fortabtes ved en ubetydelig overskridelse af forarbejdningssikkerheden. Heraf kan udledes, at princippet om fortabelse af

1 — Dom af 11. 5. 1977 i de forenede sager 99 og 100/76 — NV Roomboterfabriek »De beste Boter« og Josef Hoche, Butterschmelzwerk mod Bundesanstalt für landwirtschaftliche Marktordnung — Sml. 1977, s. 861.

sikkerheden ved overskridelse af forarbejdningsfristen blev opretholdt efter udstedelse af forordning nr. 1687/76. Derfor må det yderligere antages, at dette princip i forordning nr. 1687/76 kom til udtryk i andre bestemmelser, og for så vidt kan der i anmodningen om præjudiciel afgørelse kun være tænkt på den nævnte artikel 13, stk. 4, som skal sammenholdes med artiklerne 12 og 2 såvel som med den i indledningen ligeledes anførte artikel 3.

For mig er det således helt klart, at også gyldigheden af artikel 13, stk. 4, i forordning nr. 1687/76 skal prøves.

2. Kommissionen har yderligere anført, at de rejste problemer allerede i de forenede sager 99 og 100/76 har fundet en løsning, således at det ikke længere er nødvendigt at anstille særlige overvejelser. Også i de nævnte sager skulle spørgsmålet om, hvorvidt artikel 18, stk. 2, i forordning nr. 1259/72 kan anses for forenelig med proportionalitetsprincippet, være behandlet. Da også forarbejdningsfristen er nævnt under de betingelser, som den nævnte forskrift henviser til, og da det kan udledes af sagsforholdet i de nævnte tidligere sager, at sikkerheden fortabes, hvis forarbejdningsfristen overskrides, kan det uden videre antages, at det bekræftende svar, der i sin tid blev givet, ligeledes gælder for den foreliggende sag.

Jeg er imidlertid lidt betænkelig ved at følge Kommissionens opfattelse på dette punkt.

Det er ganske vist rigtigt, at den fortolkning af artikel 18, stk. 2, i forordning nr. 1259/72, som man ønskede i de nævnte sager, også vedrørte overholdelsen af forarbejdningsfristen, og at spørgsmålet om, hvorvidt artikel 18, stk. 2, er forenelig med proportionalitetsprincippet, rent generelt blev rejst i denne forbindelse. Det kan dog udledes af indlæggene i sagen, at der dengang ikke blev redegjort for det specielle spørgsmål, om det kan anses for rimeligt, at *hele* sikkerheden fortabes, hvis forarbejdningsfristen overskrides, i betragtning af det forhold, at retsfølgerne er de samme, hvis *forarbejdningen slet ikke finder* sted. Dengang støttede navnlig sagsøgerne i hovedsagen udelukkende deres betænkeligheder i forbindelse med proportionalitetsprincippet på det synspunkt, at sikkerheden ligeledes fortabes, hvis forarbejdningen overdrages til tredjemand, således at den første køber altså er ansvarlig for tredjemands handlinger, skønt det rent praktisk ikke er muligt kontraktligt at sikre sig i så henseende. Som følge heraf blev det også i dommen vedrørende dette spørgsmål understreget, at det skulle undersøges, »om kravet om, at der skal stilles en forarbejdningssikkerhed, der fortabes selv ved tilfælde, hvor manglende opfyldelse af de pligter, som påhviler licitationskøberen, skyldes en senere købers undladelse, overskrider grænserne for, hvad der er egnet til og nødvendigt for at nå det forfulgte mål« (præmis 11).

Dette støtter ubetinget den antagelse, at den problematik, der er af særlig interesse i den foreliggende sag, ikke stod i centrum for undersøgelsen i den nævnte sag, og at det derfor er særdeles relevant nu at gøre sig visse overvejelser vedrørende dette spørgsmål.

3. Når man skal behandle proportionalitetsprincippet og dets overholdelse, skal det — som med rette anført af sagsø-

geren — først fastlægges, hvad der er målet med en ordning, for dernæst at vurdere om de midler, der er fastsat for at nå målet, er rimelige i henhold hertil.

Selv om der i præamblen til forordning nr. 1259/72 i sammenhæng med sikkerhedsstillelse kun er tale om forarbejdning af smør og ikke om forarbejdning inden for en bestemt frist, er det for mig helt klart, at det ikke blot drejer sig om at nå det førstnævnte mål, altså en definitiv aflastning af smørmarkedet, men også at overholdelsen af forarbejdningsfristen udgør en ganske væsentlig faktor, hvilket fremgår klart af den samlede ordning samt af formålet med og ånden i reglerne.

Jeg kan også henvise til mine betragtninger i forslaget til afgørelse i de forenede sager 99 og 100/76, som jeg heller ikke vil tage afstand fra i den foreliggende sag. De fastsatte forarbejdningsfrister skal derefter i første række sikre, at der kun erhverves sådanne mængder, som deltageren i licitationen også enten selv kan forarbejde eller lade forarbejde. Herved opnås, at flest mulige interesserede virksomheder får adgang til varen, at der altså består en effektiv konkurrence, og at pengestærke virksomheder ikke i spekulationsøjemed oplagrer større partier i forventning om prisstigninger på markedet for konkurrerende fedtstoffer. Desuden bliver det muligt at holde kontrol med forarbejdningsfristen inden for en overskuelig periode samt at styre sådanne aktiviteter nøje og foretage de nødvendige justeringer. Derudover må det også tillægges en vis betydning, at der tages hensyn til, at den med kontrollen forbundne byrde, som pålægges de nationale administrative myndigheder, på grund af fristen holdes inden for visse grænser.

Man kan således gå ud fra, at der ved fastsættelsen af forarbejdningsfristerne entydigt blev taget særlige hensyn til væsentlige spørgsmål af betydning for markedsordningen, især at der blev skabt sikkerhed for, at forarbejdningen ikke fandt sted på andre vilkår end dem, der lå til grund for den af Kommissionen fastsatte pris. Dette var nødvendigt for at sikre, at salgsprisen tilpasses markedsprisen for smør, som er undergivet visse svingninger alt efter størrelsen af smørlagrene, samt prisen for de konkurrerende fedtstoffer, som kan komme i betragtning for forarbejdningsvirksomheden, som ligeledes er undergivet visse svingninger i forhold til verdensmarkedet. Hermed er det principielt klart, at der kunne fastsættes sanktioner af en vis størrelse for at gennemføre disse krav. Under alle omstændigheder forekommer det ikke rimeligt — netop fordi der kun i sidste række kan lægges vægt på overholdelsen af forarbejdningsfristerne af hensyn til at lette forvaltningsarbejdet — på de i så henseende foreskrevne sanktioner at anvende de tanker, der er givet udtryk for i dommen i sag 122/78 [1], hvorefter overholdelsen af en frist, der udtrykkeligt kun er fastsat for at lette forvaltningen, nemlig fristen for at forelægge *beviset* for, at indførsel har fundet sted, ikke bør sikres overholdt ved hjælp af strenge sanktioner.

Jeg er enig med sagsøgeren i, at der derimod sikkert i anden sammenhæng kan henvises til den nævnte dom. Det fremgår nemlig klart af dommen, at det i forbindelse med proportionalitetsprincippet ikke blot skal undersøges, om der består et rimeligt forhold mellem det forfulgte mål og det foreskrevne middel,

1 — Dom af 20. 2. 1979 i sag 122/78 — SA Buitoni mod Fonds d'orientation et de régularisation des marchés agricoles — Sml. 1979, s. 677.

men at der også tillægges det spørgsmål betydning, om de sanktioner, der hjemles for at opnå *et* mål, er rimelige i sammenligning med sanktioner, der skal sikre, at et andet vigtigere mål opfyldes. I den i sin tid omstridte ordning drejede det sig dels om at sikre, at indførsel fandt sted under en licens' gyldighedsperiode, dels om at sikre, at der — inden for en bestemt frist — blev fremlagt et *bevis*, der kun havde informativ betydning. I denne forbindelse blev det fastslået, at det ikke er foreneligt med proportionalitetsprincippet, at der hjemles en og samme sanktion for overtrædelser af vidt forskellig sværhedsgrad. Det synes derfor kun rimeligt for manglende fremlæggelse af bevis for indførsel inden for en bestemt frist at fastsætte en sanktion, som bedre er tilpasset de praktiske følger, og som er mærkbart mildere for importøren end den sanktion, der gælder i tilfælde af tilsidesættelse af hovedforpligtelsen.

I den foreliggende sag kan man vel gå ud fra, at det væsentlige mål med ordningen for afsætning af interventionssmør til nedsatte priser er *forarbejdningen af produktet*, fordi smørmarkedet på denne måde aflastes. Overholdelsen af en bestemt frist for forarbejdningen bør derimod ikke anses for at have samme betydning for det forfulgte mål. For så vidt er det dog ikke ubetinget af betydning, at forarbejdningsfristerne til en vis grad varierer betydeligt. Heroverfor kunne Kommissionen påpege, at dette kan forklares ved, at der først måtte indsamles erfaringer, og at der herefter på grund af de store lagerbeholdninger blev gjort en yderligere indsats for at stimulere interessen for smørret, hvorved det heller ikke må glemmes, at der i medfør at forordning nr. 262/79 blev indført en *mellemfrist* for den første forarbejdningsproces. Det er dog i den sammenhæng af betydning, at der i forordning nr. 232/75 ligeledes indførtes en særlig gunstig forlængelse af fristen, således at en overskridelse kun medførte en delvis fortabelse af sikkerheden, og at denne supplerende frist blev forlænget yderligere i medfør af forordning nr. 262/79. Heroverfor er det ubestridt, at den samme sanktion har ret forskellige virkninger, alt efter hvilken forpligtelse der er tilsidesat. Hvis nemlig smørret slet ikke forarbejdes, bringes det altså på markedet, således at der i sikkerhedsstillelse kun skal efterbetales forskellen op til markedsprisen. Der er altså i virkeligheden ikke tale om et tab, hvis man følger udtalelserne i dommen i de forenede sager 99 og 100/76, hvori det fastslås, at fortabelsen af sikkerheden ikke har karakter af en sanktion, da det egentlig kun er markedsprisen for smør, der skal erlægges. Selv om man går ud fra, at mindstesalgsprisen plus sikkerhedsstillelsen er *højere* end interventionsprisen og dermed højere end markedsprisen, må det i alle tilfælde antages, at der kun er tale om et forholdsvis ubetydeligt tab.

Hvis derimod forarbejdningen finder sted *efter udløbet* af den fastsatte frist, virker fortabelsen af *hele* sikkerheden utvivlsomt langt mere urimelig. Som korrekt fremhævet af sagsøgeren, belaster erlæggelsen af markedsprisen i dette tilfælde køberen ganske betydeligt, da værdien af produktet — efter denatureringen — er faldet kraftigt, og da det også må antages, at såfremt det således denaturerede smør anvendes til de i ordningen foreskrevne produkter — konsumis og konditorvarer — kan drifts-

omkostningerne ikke dækkes ind, da sådanne produkter i almindelighed fremstilles ved hjælp af andre fedtstoffer, der kan købes til en lavere pris, som mindstesalgsprisen for smør tilpasses efter.

For så vidt angår dette sagsforhold kan man faktisk ikke blot tale om et grelt misforhold mellem den sanktion, der pålægges, såfremt forarbejdningen ikke finder sted, og den sanktion, der finder anvendelse, hvis forarbejdningsfristen overskrides, men det må også indrømmes, at ordningens hovedformål i virkeligheden herved ofte tilsidesættes; det forhold, at sanktionerne ikke tilpasses de tilfælde, hvor der er risiko for at fristen overskrides, må nemlig føre til, at der helt gives afkald på at forarbejde smørret, og at det sendes på markedet igen.

Som følge heraf er der rent faktisk grund til at erklære den i det forelagte spørgsmål nævnte forordning for ugyldig, for så vidt den foreskriver, at hele forarbejdningssikkerheden også fortabes, når forarbejdningen foretages, men først efter udløbet af den fastsatte frist.

4. Dernæst er det nødvendigt at sige endnu et par ord vedrørende artikel 19 i forordning nr. 232/75, der ligeledes nævnes i spørgsmålet fra Tribunal administratif de Paris, og som på en vis måde lemper sanktionsordningen.

Da der — som med rette anført af Kommissionen — herved til en vis grad blev taget hensyn til proportionalitetsprincippet, og da de herefter gældende sanktioner, som også erkendt af sagsøgeren nogenlunde er tilpasset den forseelse, der skal straffes, kan man egentlig undre sig over, at der også blev rejst tvivl om denne retsakts gyldighed og dens forenelighed med proportionalitetsprincippet. Når dette alligevel er tilfældet, kan der — efter min opfattelse — som sagen foreligger oplyst og på grundlag af sagsøgerens anbringender, kun anføres to betragtninger: for det første finder sagsøgeren det stødende, at der også ved en ubetydelig overskridelse af den i artikel 19, stk. 2, i forordning nr. 232/75 fastsatte tillægsfrist straks anvendes en meget strengere sanktion. For det andet mener sagsøgeren åbenbart, at proportionalitetsprincippet tilsidesættes derved, at anvendelsen af artikel 19 var gjort afhængig af, at der inden for en frist af 30 dage var indsendt en ansøgning om forlængelse af fristen.

Lad mig straks sige, at ingen af disse to betragtninger giver tilstrækkeligt grundlag for at rejse tvivl om gyldigheden af den nævnte ordning.

For så vidt angår det første punkt skal jeg indledningsvis sige, at det i virkeligheden højst indeholder et argument vedrørende rimeligheden af *normal* sanktion, såfremt smørret ikke forarbejdes rettidigt, og derfor ikke vedrører selve indholdet af retsakten. For så vidt det imidlertid også i denne sammenhæng måtte menes, at fristen i artikel 19, stk. 2, er for kort, eller at man helt burde have givet afkald på en tidsbegrænsning, skal bemærkes, at når det synes nødvendigt at fastsætte en frist for forarbejdningen, kan der vanskeligt indvendes noget mod det rimelige i at fastsætte en tillægsfrist, og at det yderligere, for så vidt angår dens længde — hvor der naturligvis gælder en vis skønsmargen — ikke kan fremsættes indsigelser ud fra det synspunkt, at proportionalitetsprincippet tilsidesættes.

For så vidt angår det andet punkt skal desuden fastslås, at der intet kan indvendes mod kravet om indsendelse af en ansøgning inden for en bestemt frist, såfremt man finder det i artikel 19 indeholdte princip rimeligt, nemlig at der for en ubetydelig overskridelse af fristen under visse forudsætninger kun foreskrives mildere sanktioner. Da det herefter også kommer an på *subjektive* faktorer — som der ikke kan gøres indsigelser mod — må de naturligvis gøres gældende, og det er sikkert også berettiget af den grund at hindre muligheden for en urimelig forsinkelse, altså fastsætte en frist.

Følgelig kan der rent faktisk ikke fremsættes nogen synspunkter, der kan rejse tvivl om lovligheden af artikel 19, stk. 2, i forordning nr. 232/75.

5. Jeg vil derfor foreslå, at det af Tribunal administratif de Paris forelagte spørgsmål besvares således:

Artikel 18, stk. 2, i forordning nr. 1259/72, artikel 18, stk. 2, i forordning nr. 232/75 og artikel 13, stk. 4, i forordning nr. 1687/76 må anses for ugyldige, for så vidt der fastsættes samme sanktion for det forhold, at smør, der er erhvervet til nedsatte priser, slet ikke forarbejdes, og det forhold, at forarbejdningen faktisk foretages, men først efter udløbet af den fastsatte frist.